

KRONIKA

Katolicki Uniwersytet Lubelski wydał publikację obrazującą całość życia tej uczelni pt.: „Skład osobowy, spis wykładów i instytucji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w roku akad. 1946/47 oraz sprawozdanie za lata poprzednie”, Lublin 1947, str. 189. Treściowo publikacja ta zawiera sprawozdanie za lata poprzednie (płora prof. A. Wojtkowskiego, ks. prof. P. Kałwy i ks. mgr J. Michalskiego), które przedstawia dzieje KUL przed r. 1939, a następnie w czasie okupacji niem. (tutaj o tajnym nauczaniu w Lublinie, Warszawie i Kielcach). Dalsze rozdziały traktują o wznowieniu pracy KUL w r. 1944, dalej o profesorach i władzach uczelni, o organizacji studiów i pracy pedagogicznej, o młodzieży, o podstawie materialnej KUL, o Bibliotece Uniw. i bibliotekach poszczególnych seminarium. W osobnym rozdziale ujęto sprawozdanie z działalności Towarzystwa Nauk KUL z r. 1944/45 poprzedzone historią tegoż T-wa (od r. 1934), jego losami i pracami w czasie okupacji. Wreszcie omówiona została praca wydawnicza i odczytowa.

W części drugiej przedstawiono skład osobowy KUL wraz ze składem „Studium Zagadnień Społecznych i Gospodarczych Wsi przy KUL”, spis wykładów, zakładów naukowych, biur, towarzystw i stowarzyszeń akadem. w r. 1946/47.

Dzieje Katol. Uniwersytetu Lubel. zostały też przedstawione na łamach „Ateneum Kapłańskiego” (nr 3, 1946 i nr 1, 1947) przez prof. dr. A. Wojtkowskiego.

Dnia 29. XII. 1946 zmarł w Otwocku prof. KUL Mieczysław Popławski wybitny znawca filologii klasycznej. Osobie zmarłego poświęcił swój artykuł prof. KUL dr J. Kleiner w Tygodniku Powszechnym nr. 8 (101), 1947 r.

Działalność wydawnicza KUL objawiła się w kontynuacji wydawnictw, wykładów i przemówień (ks. rektora Stomkowskiego, ks. prof. Pastuszkę, prof. Łosia, prof. Strzeszewskiego i innych).

Kwestię powołania do życia Wydziału teologicznego w Uniwersytecie Wrocławskim porusza „Odra” nr 31, 1946 w artykule Natalii Kruszonowej „To jest historia i początek”. Z tą kwestią wiąże się artykuł „Kościoł na Ziemiach Zachodnich” (Tygodnik Powszechny nr 17, 1947), będący streszczeniem referatu ks. dr E. Nowickiego, administratora apost. w Gorzowie. Referat ten wygłoszony został na IV sesji Rady Naukowej dla zagadnień Ziemi Odzyskanych i zawierał charakterystykę (rzeczną i cyfrową) pracy tegoż administratora (od 1. IX, 1945). W sumie referat ten ujął pracę kapłana i rolę jego w repolonizacji Ziemi Zachodnich.

W Czechosłowacji odbył się zjazd (połączony z rejestracją) duchownych czeskich — byłych więźniów w okresie minionej wojny. Na tymże Tygodniku Powszechny w nr 1, 1947 porusza sprawę zrealizowania analogicznego zjazdu duchownych polskich (zarówno świeckich jak i zakonnych). Według obliczeń z kleru polskiego 1/3 przeszła przez obozy koncentracyjne, a 1/5 poniosła męczeńską śmierć.

W produkcji wydawniczej na powyższym tle ukazały się: ks. dr **Zdzisław Goliński**: Biskupi i kapłani Lubelszczyzny w szponach gestapo 1939—1945, Lublin 1946, str. 48; **Tenże**, Bp Władysław Góral, więzień Sachsenhausen, Ateneum Kapłańskie nr 5, 1946, O męczeńskiej śmierci bpa Michała Kozala pisał również na łamach Ateneum Kapł. (nr 1/2 i 3, 1946) ks. dr. **St. Biskupski**, który wydał następnie tę rzecz osobno pt. „Męczeńskie biskupstwo ks. Michała Kozala. Pogańskie barbarzyństwo niemieckie w walce z Kościołem katolickim w Polsce”, nakł. Wyższego Seminarium Duchownego, Włocławek 1946, str. 83. **Tenże**, Danina krwi... (Straty duchowieństwa podczas wojny), Ateneum Kapłańskie nr 1/2, 1946. Redakcja tego czasopisma rozpoczęła stały druk, począwszy od nr 5, 1947 (maj), listy strat polskiej nauki teologicznej podczas wojny. Straty te będą podawane według środowisk, w których krzewiła się nauka teologiczna. W wspomnianym zeszycie ujęto najpierw środowisko lubelskie i podano szczegółowe życiorysy śp. ks. Michała Niechaja (zm. 1939), ks. Jana Lenarta (zm. 1940), ks. Antoniego Zawistowskiego (zm. 1942) i ks. Antoniego Pobożnego (zm. 1942). Zajęto się też stratami w regionie pomorskim, i tak **Andrzej Bukowski** ogłosił: Ostatni z trójcy młodoczasubskiej (ks. dr Leon Heyke), Arkona nr 11, 1946; **Paweł Czaplewski**, Ś. p. ks. Alfons Mańkowski (nekrolog i bibliografia prac naukowych), Zapiski Tow. Nauk. w Toruniu, T. XI, z. 5/12, str. 108—117 oraz **tenże**, Śp. Stanisław Okoniewski biskup chełmiński, Orędownik Diec. Chełm. i Gdańskie nr 4, 1946, str. 133—137.

Postać O. Maksymiliana Kolbego OFM, który poniósł bohaterską śmierć w obozie, wprowadził do swego utworu pt.: „Skapiec Boży” **Jan Dobraczyński**, Wyd. Milicji Niepokalanej, Niepokalanów 1946, str. 127.

Na uwagę zasługuje (już po raz drugi wydany), pamiętnik księdza czeskiego z pobytu w obozie w Dachau ks. **Bedricha Hoffmanna**. A kdo vas zabije... Przerov 1946, str. 590, (mowa tu i o księżach polskich).

Osobie ks. Stanisława Stojalowskiego poświęcił wspomnienie Maciej Czufa, Wiśń nr 42, 1946; o zmarłym w d. 26. IX. 1946 ks. Władysławie Kornilowiczu poświęcił dłuższe wspomnienie ks. bp. Wyszyński, Tygodnik Powszechny nr 50, 1946.

O wielkim przyjacielu młodzieży rękodzielniczej o. M. Kuznowiczu T. J. w drugą rocznicę śmierci ukazało się piękne wspomnienie płótna **Tadeusza Dalewskiego** p. t.: O. Kuznowicz, przyjaciel młodzieży, Kraków, 1947, str. 22, nakł. Caritas (odbitka z czasop. Caritas nr 16, 1947).

W dniach 6—13 X. 1946 odbył się Tydzień Miłosierdzia, urządzony przez Caritas pod naczelnym hasłem: troska o dziecko. Z okazji Tygodnia nakładem Kraj. Centr. Caritas ukazały się dwa wydawnictwa: I. **Św. Wincenty a Paulo a czasy obecne**, Kraków 1947, str. 109, w treści znajdują się następujące artykuły: ks. dr **A. Schletz C. M.**, Organizator chrześcijańskiego miłosierdzia; ks. dr **A. Usowicz C. M.**, Człowiek społeczny; ks. dr **Fr. Bracha C. M.**, U podstaw działalności dobroczynnej św. Wincentego a Paulo; ks. mgr **A. Baciński C. M.**, Początki idei wincentyjskiej w Polsce; ks. **M. Rękas**, Św. Wincenty a zawodowe pielęgniarstwo.

II. **Ks. dr T. Glemma** prof. U. J., Z dziejów miłosierdzia chrześcijańskiego w Polsce, Kraków 1947, str. 93. Jest to rozszerzony cykl artykułów ogłaszanych na łamach czasop. Caritas (nr 3—14, 1945/6), posiadający cel praktyczny, dążący do zobrazowania (na przykładach) idei miłosierdzia chrześcijańskiego. W szeregu rozdziałów opracowanych naukowo-popularnym sposobem uwzględniono rolę zakonów w służbie miłości bliźniego, dzieje szpitalnictwa kościelnego w Polsce, a na tym tle zostały skreślone sylwetki ks. P. Skargi, bpów Oborskiego i Trzebieckiego, ks. Baudouin-a i o. Beyzyma.

O zasługach św. Jana Bożego i zgromadzenia oo. Bonifratrów na polu miłosierdzia mówi ks. **Julian Humeński TJ**, w dziele „Św. Jan Boży”, wydawn. Apostolstwa Modlitwy, Kraków 1946, str. 432.

Pisarz **Adam Bunsch** uczynił Brata Alberta bohaterem swego 3-aktowego dramatu „Przyszedł na ziemię świętą”. Fragmenty tego dramatu drukował Tygodnik Powszechny nr 49-52, 1946. Niebawem ma rzecz ta ukazać się w osobnej broszurze.

Referat Duszpasterski Kurii Arcybiskupiej w Poznaniu zorganizował w dniach 26—28 XI 1946 cykl wykładów dla duchowieństwa, które wygłosili ks. bpi Kowalski i Wyszyński, księża profesorowie: Pastuszka,

Umiński, Chojnacki, Baranowski, Kaczmarek i Gronkowski, oraz prof. Uniw. Warsz. dr **Wł. Tatarkiewicz**. Nastawienie kursu filozoficzno-teologiczne.

W dniach 28 i 29 czerwca br. projektowane są uroczystości w Radłowie, pow. Brzesko z powodu 400-lecia probostwa tamże ks. Hozjusza, późniejszego słynnego kardynała. Przewiduje się wmurowanie tablicy okolicznościowej w tamt. kościele, sięgającym XIV w.

W czasie prac konserwatorskich i archeologicznych w katedrze poznańskiej dokonano cennych odkryć architektonicznych i wczesnohistorycznych (odkryto mury gotyckie, krużganki, portale i freski).

W Raciążku pod Nieszawą powstało staraniem ks. Stefana Jastrzębskiego Muzeum Regionalne Ziemi Kujawskiej, zawierające wiele ciekawych eksponatów historycznych, etnograficznych a także pewną ilość starodruków z XVI—XVIII w.

W dniu 9. XI. 1946 odbył się w kościele Mariackim w Krakowie wielki koncert polskiej muzyki religijnej na rzecz odnowienia ołtarza Wita Stwosza i polichromii matejkowskiej.

950-lecie męczeńskiej śmierci św. Wojciecha obchodzone było w Gnieźnie niezwykle uroczysto w d. 26 i 27 IV 1947 przy udziale ks. Prymasa Hłonda i kard. A. Sapiehy oraz całego prawie Episkopatu polskiego. W Tygodniku Powszechnym nr 17, 27. IV. 1947 ukazał się szereg artykułów o św. Wojciechu: prof. **J. Dąbrowski**, Apostoł trzech narodów; ks. prof. **T. Glemma**, Dziedzictwo św. Wojciecha; **A. Gołubiew**, Pierwszy męczennik słowiański.

Wśród produkcji literackiej zasługują na uwagę: Najstarsze papieckie bulle protekcyjne dla biskupów polskich. Cz. 1. Wydała **Olga Laszczyńska**, Biblioteka Źródeł Historycznych nr 9, nakł. Księgarni Akadem. Poznań 1947, str. 35. **Ks. Cz. Pacuszka**, Papież a Polska. Caritas, Płock 1946, str. 62. **Pius XII**, Encyklika o właściwym rozwoju studiów biblijnych. Przetłumaczył i komentarzem zaopatrzył ks. Eugen. Dąbrowski. Warszawa 1946, str. 48. **Pius XII**, Wiara i miłość w życiu św. Wincentego a Paulo. Spolszczył ks. M. Rękas, Kraków 1947, str. 58, nakł. Caritas. **Ks. Ludwik Zalewski**, Katedra lubelska (przeszłość, odbudowa, barbarzyństwo Niemców), Lublin 1945, str. 22, oraz Katedra i Jezuita w Lublinie. Cz. 1. Seria: Biblioteka Lubelska nr 6, nakł. Tow. Przyj. Nauk. Lublin 1947, str. 264. **Ks. dr Fr. Bracha C.M.**, Św. Bazyli twórca zakładów dobroczynnych. Caritas nr 16, 1947. **Ks. J. Piskorz**, Duszpasterstwo wiejskiej młodzieży męskiej, Tarnów 1946, str. 336, Tarnowskie Studia Teologiczne nr 5. **Ks. Fr. Cieślak**, Kształcenie katechetek w Polsce, Ateneum Kapł. nr 3, 1946. **Ks. J. Rostworowski**, Przewodnik sodalicyj mariańskich

ślązonych kanonicznie z archidiecezją rzymską zwaną Prima Primaria. Wyd. III-cie. OO. Jezuitów, Warszawa 1946, str. 352. Nakładem Kultury Katolickiej w trw. Biblioteczce Zagadnień Społecznych (Poznań 1946), wydano szereg broszur popularnych: *Konsekwencje społeczne istnienia Boga*, str. 9; *Religia a życie indywidualne i społeczne*, str. 8; *Kościół katolicki idealna wspólnota ludzka*, str. 7. Z czasopism katolickich Tygodnik Powszechny święcił jubileusz setnego numeru tego czasopisma (16. II. 1947). W artykule wstępnym ks. dr. J. Piwowarczyka ujęto, na tie problemów współczesnego życia, spojrzenie wstecz i wytyczne Tygodnika, który zdobył sobie duże uznanie zwłaszcza wśród inteligencji. Analogiczny jubileusz obchodził poznański Głos Katolicki, pismo o charakterze regionalnym, przynoszące bogaty i aktualny dział ściśle religijny i społeczny. Kalwaria Zebrzydowska, szeroko znane miejsce kultu Matki Boskiej, została opracowana sposobem naukowym, gruntownie i szczegółowo przez o. dr. Hieronima Wyczawskiego OFM Bern., „Dzieje Kalwarii Zebrzydowskiej”, Kraków 1947, str. XVI, 224+39 ilustracji, nakł. Prowincjaletatu OO. Bernardynów w Krakowie. Na uwagę zasługuje szereg kalendarzy wydanych na rok 1947 jak „Kalendarz Głosu Karmelu” (Kraków, str. 120), „Gościa Niedzielnego” (Katowice, str. 144), „My chcemy Boga” (wyd. XX. Pallotynów, Poznań, str. 160), „Rok Polski” (Caritas, Kraków—Wrocław, str. 240), „Kalendarz Katolicki Śląska Opolskiego” (Opole 1947), „Kalendarz Słowiański”, opr. ks. Wł. Kołodziej (Kraków). Ukazujący się z opóźnieniem „Znak” przynosi w nrze 3-cim **St. Stomma**, Maksymalne i minimalne tendencje społeczne katolików; **E. Mounier**, Przekrój ideowy we Francji za rok 1946; **H. Malewskiej**, O faryzeizm; **J. Zawieyskiego**, Mąż doskonały (c. d.); w nrze 4-tym ogłosił **St. Fumet**, Ecce Homo; **J. Turowicz**, Katolicyzm i radykalizm; **B. Suchołolski**, O prawdzie; **J. M. Święcicki**, O Wellsie „Jasnowidzu”; **J. Zawieyski**, Mąż doskonały (c. d.). Dyskusja o jedności świata (**H. Malewska**, **S. Świeżawski**, **S. Stomma**, **J. Turowicz**, **S. K. Rostworowski**), oraz stały dział pt. Zdarzenia—Książki—Ludzie, Ateneum Kapłańskie w zeszytach 1—5, (styczeń—maj 1947), przynosi m. in. artykuły i rozprawy: **ks. dr T. Glemma** prof. UJ., Piotr Kostka zasłużony biskup kresowy, **ks. mgr St. Paras**, Pedagogika katolicka na tie współczesnych prądów pedagogicznych; **ks. dr Fr. Zbroja**, Kapłan-Społecznik ks. Romuald Górski; **ks. mgr Wł. Kwiatkowski**, Archiwum Prymasów Polski od w. XV—XVIII; **o. Wł. Szoldrski**, Z dziejów kultu św. Wojciecha, **ks. dr Ant. Borowski** prof. U. W., Polska bibliografia teolog.-moralna.

Nominacja nowych biskupów sufraganów: ks. dr Karol Pękala, dyrektor Kraj. Centrali Caritas, mianowany został bpem sufraganem tarnowskim; ks. Wacław Jedwabski bpem pomocniczym poznańskim, ks. dr Czesław Rydzewski sufraganem łomżyńskim. Biskupem ordynariu-

szem łódzkim (w miejsce ks. bpa Jasińskiego) mianowano ks. dr. Michała Klepacza. Na kapitule generalnej Zgromadzenia Ks. Pallotynów wybrano Polaka ks. dra J. Turowskiego generałem tego Zgromadzenia.

Statystykę Kościoła katol. w Polsce (ujęcie osobowe i administracyjne według stanu w dniu 1. X. 1946) omawia o. **Marian Pirożyński** na łamach czasop. Homo Dei nr 2, str. 80—82 (Wrocław 1946).

Polska Akademia Umiejętności, wydelegowawszy prof. J. Dąbrowskiego, przejęła w jesieni 1946 Stację Naukową w Rzymie, która powstała w r. 1922.

Przeznaczona do badań historycznych, filologicznych i historii sztuki miała zasadniczo ułatwiać badania przybyłym tu uczonym polskim. Ostatnia wojna przerwała kontakt z krajem i Stacja uległa różnym kolejom losu.

Uniwersytet Jagielloński przystąpił do prac adaptacyjnych i konserwatorskich swego zabytkowego i najstarszego Kolegium Większego przy ul. św. Anny, gdzie też znajduje się mieszkanie św. Jana Kantego. Prace posuwają się naprzód dzięki ofiarności społeczeństwa. Stronę propagandową spełnia broszura opracowana z polecenia Rektoratu U. J. przez prof. Barycza i doc. Estreichera, a wydana nakładem Wojew. Rady Narodowej w Krakowie (1946, str. 24). Innym wydawnictwem, z którym wystąpił Uniwersytet Jagielloński to „Uniwersytet Jagielloński w służbie społecznej. Okres powojenny 1945—1946”. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 1947, str. 55. Jest to suma wypowiedzi sprawozdawczych dziekanów poszczególnych wydziałów, Zarządu T-wa Asystentów, Zarządu Bratniej Pomocy Stud. U. J. Z wypowiedzi dziekana Wydz. Teolog. wynika, że praca Wydziału wysoce społeczna nie ograniczała się tylko dla diecezji krakowskiej, ale sięgała do częstochowskiej i katowickiej oraz administracji apostolskiej Śląska Opolskiego. Działalność członków Wydziału była czysto naukowa, związana z kształceniem studentów oraz podniesieniem wykształcenia religijnego i moralnego młodzieży akademickiej. Rozwinięta akcja charytatywna odbywała się na płaszczyźnie Caritasu.

W dniu 10 maja br. odbyło się otwarcie Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu będącej ważnym czynnikiem pomocniczym przy funkcjonowaniu i rozwoju Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Zbiór księżnicy wynosi około 400 tysięcy tomów.

W rządzie reaktywowanych po wojnie towarzystw naukowych stanęły do pracy Towarzystwo Literackie im. Mickiewicza (szerzące kult Wieszczu), które w r. 1946 obchodziło 60-lecie swego istnienia i wydało swój organ „Pamiętnik Literacki” (pierwszy numer powojenny a kolejny tom 36-ty).

Podobnie reaktywowano działalność Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, które po Lwowie, znalazło swą siedzibę w Lublinie i wydało kolejny 36-ty tom swego organu „Lud” (Lublin 1946, str. 502; redakcję stanowią doc. KUL dr J. Gąjek i doc. UJ. dr T. Seweryn) — tom ten rejestruje wojenne straty członków T-wa.

We Wrocławiu Koło Miłośników Literatury i Języka Polskiego rozpoczęło wydawanie kwartalnika histor.-literackiego p. t.: **Zeszyty Wrocławskie**, podejmujące zagadnienia kulturalne Wrocławia i jego regionu; Pod redakcją kr. A. Knota zaczęła wychodzić we Wrocławiu „**Sobótka**” przynosi: **K. Maleczyński**, Herb m. Wrocławia; **E. Maleczyńska**, Udział Śląska w zmaganiach polsko-niemieckich pierwszej połowy XV w.; **Wł. Czaplński**, Pierwszy pobyt Jerzego Lubomirskiego na Śląsku (1664—1665); **K. Maleczyński**, Polskość na cmentarzach wrocławskich; **J. Pelczyna**, Problem łątycki na Śląsku w połowie XIX w.; **A. Knot**, Wrocławskie echa kultu Kościuszki. Zamykają zeszyt recenzje, sprawozdania, kronika i sprawy T-wa, tom ten rejestruje wojenne straty wśród członków T-wa.

Instytut Bałtycki (Bydgoszcz) podjął w lipcu 1946 wydawnictwo organu Instytutu „**Jantar**” (red. dr J. Borowik i inni). Dotąd ukazało się 5 zeszytów, tematyka ich przeważnie regionalna, geograficzno-gospodarcza, W nrze 1 i 3 (1946) **A. Bukowski** drukował: **Straty kultury polskiej na Pomorzu 1939—1945** (wśród strat spośród duchowieństwa widnieją nazwiska: ks. Kazimierz Bieszk, ks. Stefan Bolt, dr Juliusz Bursche (bp kość. ewang. augs.), ks. Jerzy Chudziński, Konstanty Dominik, bp sufr. chełm., ks. J. Czaplewski znany historyk Pomorza, ks. Tomasz Geppert, ks. Leon Heyke (poeta kaszubski), ks. Jan Klein (twórca Muzeum Miejskiego w Bydgoszczy), ks. dr Konstanty Krefft (twórca kościoła w Tucholi), ks. Al. Kupczyński, ks. Bernard Łosiński, ks. Alfons Mańkowski (znany historyk, prezes T-wa Nauk w Toruniu), ks. Jan Masela, ks. Paweł Nagórski, ks. bp St. Okoniewski, ks. Wacław Osiniński, ks. Norbert Pellowski, ks. dr Maks. Raszeja, ks. Edmund Rozczyński, ks. dr Fr. Różycki, ks. Piotr Sosnowski, ks. Marcell Strogulski, ks. Ant. Szuman, ks. Jan Wlądowski, ks. Bol. Witkowski).

W Toruniu rozpoczęło kontynuację wydawnictwa **Zapiski Towarzystwa Naukowego w Toruniu**. W tomie XI z 5/12 ogł. m. inn. Kronikę T-wa za rok 1938 i 1939, dalej ks. dra **Ant. Liedtkego**, Archiwa kościelne na Pomorzu, ich stan i potrzeby, oraz Listę ofiar-członków T-wa.

W nrze 9—10 miesięcznika naukoznawczego „**Życie Nauki**” wśród szeregu artykułów, omawiających zagadnienie szkolnictwa wyższego w Polsce, zasługują na uwagę artykuł prof. K. Lepszego, „O ochronę na-

rybku naukowego w Polsce” i prof. Wł. Antoniewicza „Organizacja nauki polskiej i szkół wyższych na emigracji”.

Pod redakcją prof. UJ. dra J. Hulewicza ukazał się nr 1 (str. 192) „**Przegląd historyczno-oświatowy**”, kwartalnik poświęcony badaniom dziejów oświaty i wychowania w Polsce. Wydawcą jest Związek Nauczycielstwa Polskiego, redakcja mieści się w Krakowie, ul. Barska 10. Tom ten w treści przynosi szereg interesujących artykułów jak np. obszernie omówienie pracy oświatowej w kraju w czasie wojny pióra b. ministra **Cz. Wycecha**, dalej artykuł **dyr. Lorentza**, W obronie kultury polskiej, **prof. Bieńkowskiego**, Nauka polska w czasie okupacji; **prof. Birkenmajera**, Co władze okupacyjne wiedziały o polskim tajnym nauczaniu w tzw. Generalnej Gubernii, Zbiorowy artykuł **prof. Polaka, Stefki** i inn., omawia wyczerpująco dzieje kursów akademickich w Częstochowie 1944/45, które w dużym stopniu trwały i rozwijały się w opiekuńczych murach jasnogórskiego klasztoru. W rzędzie „materiałów” zostały omówione zarządzenia niem. władz okupacyjnych odnośnie szkolnictwa na ziemiach pol.; prace organizacyjne Departamentu Oświaty i Kultury; instrukcje organizacyjne w sprawie pracy oświatowo-wychowawczej w okręgach, powiatach i miastach wydzielonych; wytyczne organizacji i działalność organów oświaty i kultury w okręgu oraz odezwę Zarządu Związku Nauczycielstwa Polskiego do nauczycielstwa (1942 r.). Tom zamykają recenzje i kronika.

Ukazał się długo oczekiwany przez ogół historyków polskich organ Polskiego Towarzystwa Historycznego „**Kwartalnik Historyczny**”; wydano zeszyt 3—4 jako kontynuację wydanych przed wojną zesz. 1—2; w ten sposób zamknięty został tom 53 Kwartalnika. Wydany ostatnio tom przynosi listę strat wśród historyków polskich. Widnieją tu m. inn. nazwiska: prof. Abrahama, historyka prawa kość., ks. Stan. Bednarskiego, ks. Edmunda Burszego, K. Chodynickiego, historyka kościoła prawosławnego, ks. Leona Formanowicza archiwariusza i bibliotekarza kapituły gnieźnieńskiej, ks. W. Klimkiewicza, ks. Alf. Mańkowskiego, ks. Karola Mazurkiewicza. Po stratach osobowych spotykamy nast. artykuły: **prof. Barycza** o Aleksandrze Brücknerze, **A. Lewaka**, Polskie biblioteki naukowe zniszczone w 1939/44; **Wł. Suchodolskiego**, Straty archiwów warszawskich w czasie wojny i okupacji; **Stan. Lorentza**, Straty w dziełach sztuki i zabytkach przeszłości; zamykają zeszyt: kronika naukowa, z zagranicznej kroniki żałobnej, informacje zagraniczne, odezwa Komisji Historycznej Pol. Akad. Umiejętn. Redakcja Kwart. Hist. mieści się w Krakowie, ul. Sławkowska 17, Pol. Akad. Umiej.

Towarzystwo Miłośników Historii w Warszawie rozpoczęło wydawanie organu Twa „**Przegląd Historyczny**” (ob. dział recenzyj).

Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie wydał pierwszy zeszyt (tomu I-go styczeń-marzec) organu Instytutu pt.: **Dzieje najnowsze** (kwartalnik, redaktor dr St. Płoski). W treści zeszytu rozprawy, dokumenty, relacje, listy, referaty, sprawozdania i bibliografia druków za lata 1945 i 1946, dot. obozów i więzień.

Całość produkcji wydawniczej w Polsce ma ilustrować **Przewodnik Bibliograficzny** — urzędowy wykaz druków wydanych w Polsce i poloników zagranicznych (druki rejestrowane w Bibliotece Narodowej w Warszawie). Narazie ukazały się nry 1—3 (styczeń-marzec 1946), nr 10 (październik 1946), nr 11 (listopad 1946), oraz nr 14 (1—15 kwietnia 1947).

Drukowana poprzednio na łamach Tygodnika Powszechnego rejestracja strat kultury polskiej ułożona przez **prof. Olszewicza** ukazała się obecnie w wydaniu książkowym jako „Lista strat kultury polskiej t. IX. 1939—1. III. 1946”, Warszawa 1947, str. XVI+336, wyd. S. Arct. Całość zawiera około 4.300 nazwisk.

Karol Lewicki

KSIAZKI NADESLANE

- Artymiak Antoni dr*, Mieszkańcy miasta Jędrzejowa w świetle najstarszej księgi metrykalnej (1743—1752), Jędrzejów 1947, str. 78, nakładem autora.
- Dalewski Tadeusz*, O. Kuzmowicz, przyjaciel młodzieży, Kraków 1947, Nakładem Krajowej Centrali Caritas, str. 22.
- Glema Tadeusz ks.*, Z dziejów miłosierdzia chrześcijańskiego w Polsce, Kraków 1947, Nakładem Krajowej Centrali Caritas, str. 93.
- Jobert Ambroise*, La Commission d'Éducation Nationale en Pologne (1773—1774), Son oeuvre d'instruction civique (Collection de l'Institut Français de Varsovie, IX), Paris 1941, str. 500.
- Jobert Ambroise*, Magnats Polonais et Physiocrates Français (1767—1774), Collation de l'Institut Français de Varsovie, VIII, Paris 1941, str. 92.
- Kętrzyński Stanisław*, O zaginionej metropolii czasów Bolesława Chrobrego, (Prace Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, I), Warszawa 1947, str. 48.
- Pękala Karol ks.*, Caritas we współczesnej pracy duszpasterskiej, Tarnów 1939, str. 283.
- Pieradzka Krystyna*, Fundacja Klasztoru Jasnogórskiego w Częstochowie w 1382 r., Kraków 1939, str. 66.
- Pius XII*, Wiara i miłość w życiu św. Wincentego a Paulo, spolszczył ks. Michał Rekas, Kraków 1947, Nakładem Krajowej Centrali Caritas, str. 58.
- Św. Wincenty a Paulo a czasy obecne, zbiór artykułów księży: A. Schletza, A. Usowicza, Fr. Brachy, A. Bacńskiego, i M. Rekasa, Kraków 1947, Nakładem Krajowej Centrali Caritas, str. 109.
- Umiński Józef ks.*, Królestwo Boże na ziemi. Krótka historia Kościoła Powszechnego, cz. I. Toruń 1947, str. 152.
- Uniwersytet Jagielloński w służbie społecznej. Okres powojenny 1945—1946, Kraków 1947, str. 55.
- Widajewicz J.*, Państwo Wiślan, Kraków 1947, str. 136+1 mapa, (Biblioteka Studium Słowiańskiego Uniw. Jag. ser. A. nr 2).
- Wyczawski H. o.*, Dzieje Kalwarii Zebrzydowskiej, Kraków 1947, str. XVI+244.